

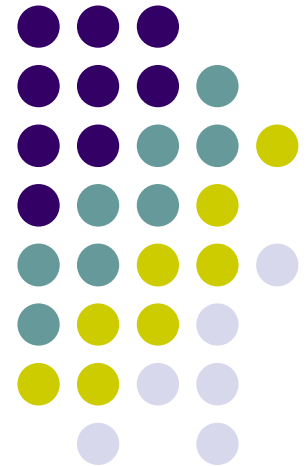
Konsekvenser av innvandring

Nico Keilman

Befolkning og velferd

ECON 1730

Høst 2018

Pensum

1. Carling: Innvandring demper eldrebølgen. Samfunnsspeilet 4/97
2. International Migration Outlook 2013: The fiscal impact of immigration in OECD countries. Chapter 3. s. 125-145. Hopp over “Generational accounting” (s. 140-142).
3. Norges offentlige utredninger 2017: 2. Integrasjon og tillit — Langsiktige konsekvenser av høy innvandring, NOU 2017(2): 153-159.

Hovedkonklusjon

Høy innvandring er ikke et egnet middel for å unngå framtidig budsjettunderskudd

Innvandring har positiv effekt hvis **nyankomne innvandrere integreres** i arbeidsmarkedet og forblir yrkesaktive på linje med majoritetsbefolkningen

Innvandrerens alder ved ankomst er viktig: sterkest positiv effekt på landets økonomi når de kommer som ung voksen, ferdig utdannet

Jfr. konklusjonene til NOU, OECD.

Carling: Innvandring demper eldrebølgen

Problemstilling: "Hva hadde befolkningens omfang og alderssammensetning vært hvis landet hadde vært stengt for inn- og utvandring i perioden 1971-1996?"

Hypotetisk/kontrafaktisk "framskriving" – simuleringer for en historisk periode

Simuleringer: kohort-komponentmetoden

Forutsetninger for perioden 1.1.1971 - 1.1.1996:

- 1) Fruktbarhet og dødelighet som i 1971-95
- 2) Ingen innvandring, ingen utvandring

Startpunkt er befolkning etter kjønn og alder 1.1.1971

Metoden tar hensyn til både direkte og indirekte effekter: færre innvandrere (direkte), men dermed også færre fødsler og dødsfall (indirekte)

Resultat: 171 300 færre (4%)

Tabell 1: Sammenligning med andre mål for innvandrere 1. januar 1996

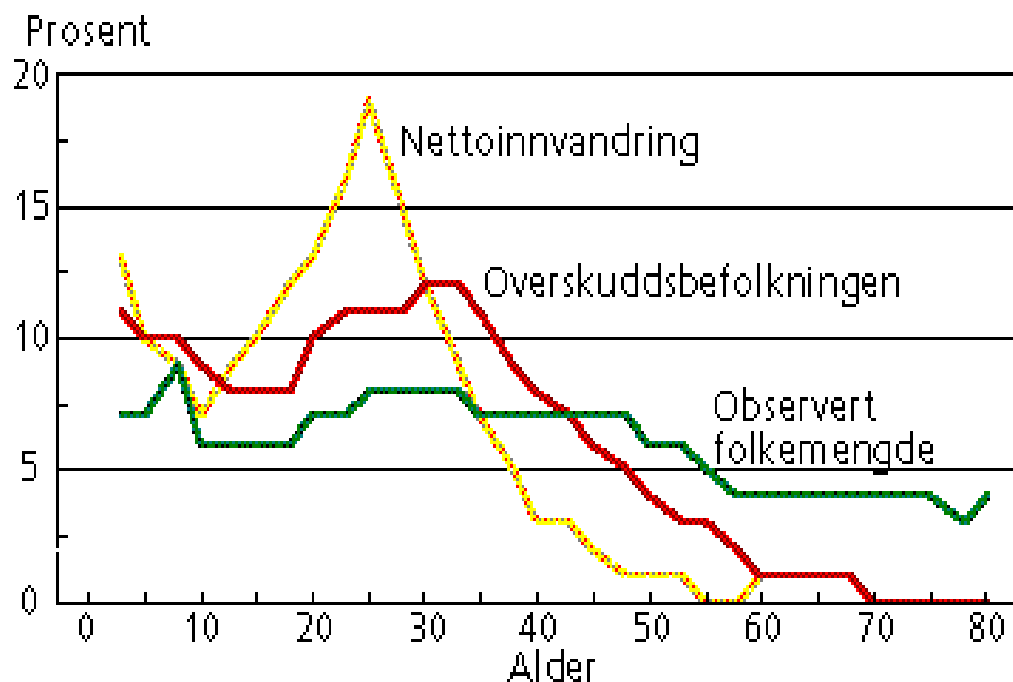
1. januar 1996

Overskuddsbefolkningen ¹⁾	171 300
Samlet nettoinnvandring 1971-1995	146 300
Utenlandske statsborgere	160 800
Utenlandsfødte	240 300
Innvandrerbefolkningen	223 800

1) Avvik mellom observert folkemengde og framskrevet folkemengde 1971-1995 uten inn- og utvandring

Aldersfordeling av nettoinnvandring 1971-1995, overskuddsbefolkningen, og hele befolkningen 1. januar 1996

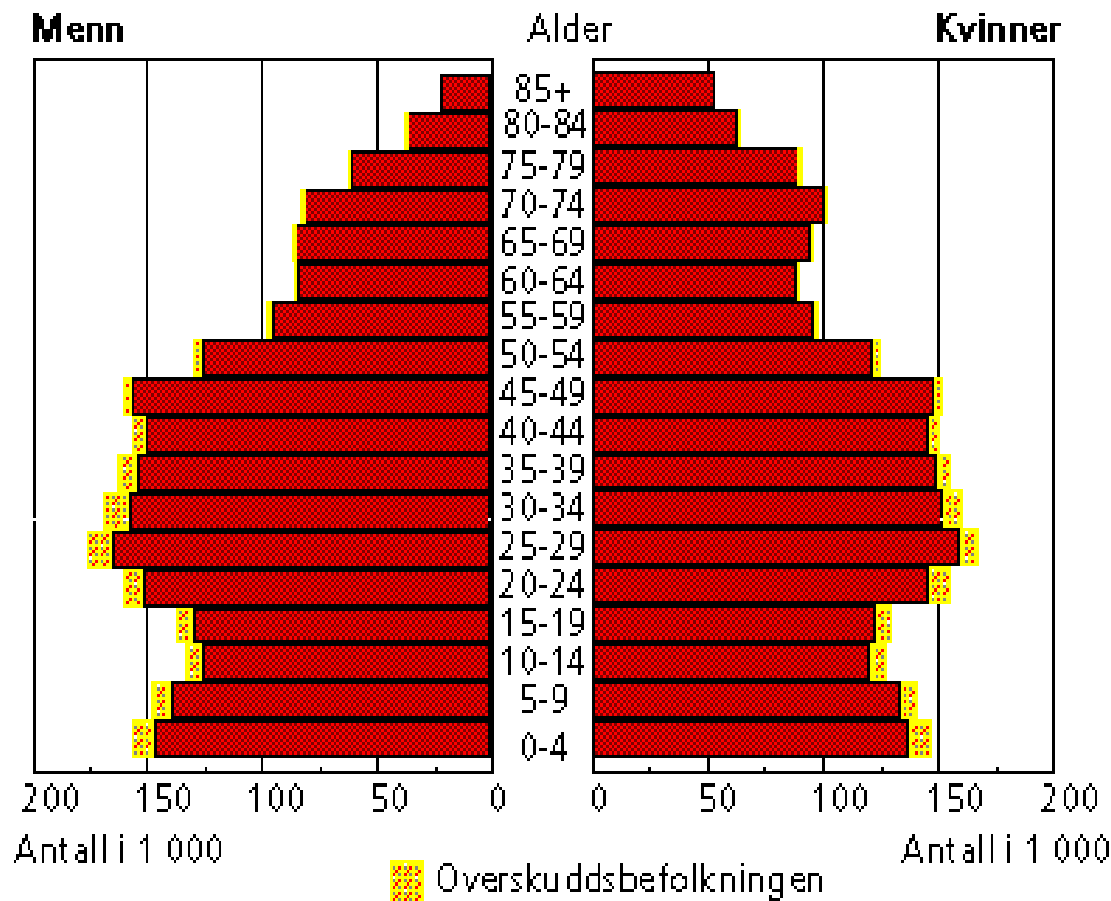
Inn- og utvandrere er yngre (gull kurve) enn befolkningen under ett (grønn kurve). Derfor har innvandring ført til en yngre befolkning

¹Prosentvis fordeling etter femårsgrupper. Alder på innvandringstidspunktet beregnet som forventet gjennomsnittlig alder ved innvandring ut fra femårige aldersklasser for slutten av femårsperioden

Kilde: Befolkningsstatistikk

Befolkningen 1. januar 1996 og tilskuddet fra inn- og utvandring 1971-1996

Alderseffekten er beskjeden – 0,5 år (NB gjennomsnittsalder var 38,1 år 1.1.1996)

Tabell 3: Virkningen av lukkede grenser i ulike perioder

Avvik fra observert folkemengde 1. januar 1996

Periode	Folke- mengde. Prosent	Gjennom- snittsalder. År
1991-1995	-1,1	+0,17
1986-1995	-1,9	+0,32
1981-1995	-2,7	+0,41
1976-1995	-3,3	+0,46
1971-1995	-3,9	+0,48

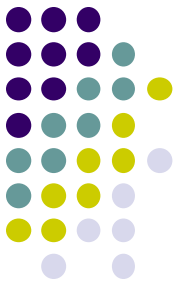
Effekt = simulert minus virkelig

Virkelig folketall er større (avviket har minustegn)

Virkelig befolkning har lavere gjennomsnittsalder (plusstegn)

NB Mye sterkere effekter hvis simuleringen hadde vært for en lengere periode, f. eks. 1971-2016

Flere simuleringer

Konstant nettoinnvandring (som i 1971-1975)

Bare innvandring

Konstant dødelighet (som i 1971-1975)

Konstant fruktbarhet (som i 1971-1975)

Tabell 4: Sammenligning av de ulike hypotetiske framskrivningene: tall for 1.1.1996

	Avvik fra observerte verdier				
	Menn pr.100 kvinner	Folke- mengde	Andel 0-19 år gamle ¹⁾	Andel 65 år og eldre ¹⁾	Gjennom- snitts- alder. År
Ingen ut- og innvandring	97,4	-3,9	-0,5	+0,6	+0,5
Konstant nettoinnvandring	98,3	-0,9	-0,3	+0,2	+0,3
Bare innvandring	98,5	+10,0	+0,5	-1,2	-0,7
Konstant dødelighet	98,2	-1,6	+0,3	-0,9	-0,5
Konstant fruktbarhet	98,2	+6,2	+4,3	-0,9	-1,6
Observert	97,8	4 369 957	25,6	15,9	38,1

1) Avvik i prosentpoeng

Sterkest **alders**effekt av konstant fruktbarhet (SFT 2,2 fram til 1996)
Sterkest **folkemengde**-effekt av "bare innvandring" (ingen utvandring)

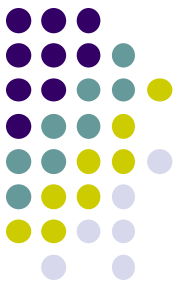

Siste poeng

Innvandring er ikke noe godt tiltak for å unngå uønskede effekter av aldring

Sterk samfunnsøkonomi og gode levekår for befolkningen krever andre tiltak

”Lukkede grenser 1971-1996” hadde medført kun 0,6 % poeng høyere andel 65+ i 1996

NOU “Integrasjon og tillitt” (Brochmann 2)

Oppfølging av NOU “Velferd og migrasjon” fra 2011 (Brochmann 1).

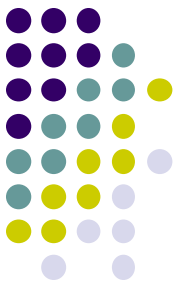
Belyser de samfunnsøkonomiske konsekvensene av

- høy innvandring
- en økende andel av befolkningen har innvandrerbakgrunn.

SSBs befolkningsframskriving fra 2016.

(Vurderer hvordan norsk økonomi bør og vil bli tilpasset til fortsatt høy innvandring, særlig av flyktninger.)

➔ Hvilken betydning kan innvandringen ha for arbeidsmarked/arbeidslivet, forsørgelsesbyrde (avhengighetskvoter) og offentlige finanser?

Innvandring og offentlige finanser (avsnitt 8.6)

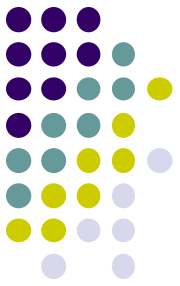
Hovedkonklusjon

Konsekvensene for norsk økonomi og offentlige finanser av økt innvandring avhenger sterkt av integrering: hvor godt en lykkes med å få innvandrere i arbeid.

Utfordringen: en stor andel **flyktninger** har **svak** tilknytning til arbeidsmarkedet, er avhengige av støtte fra det offentlige.

Bruker en økonomisk modell for å studere langsiktige virkninger av migrasjon på norsk økonomi, med vekt på offentlige finanser.

Modellen kombinerer SSBs befolkningsframskriving fra 2016 med en makroøkonomisk modell som analyserer yrkesdeltakelse, bruk av offentlige stønadsordninger, og BNP per innbygger for ulike befolkningskategorier

Forutsetning: videreføring av dagens velferdsordninger og skattesystem

Viktig element i beregningene: arbeidsinntekt og bruk av skattefinansierte kontantytelser og tjenester i befolkningsgrupper definert v.h.a.

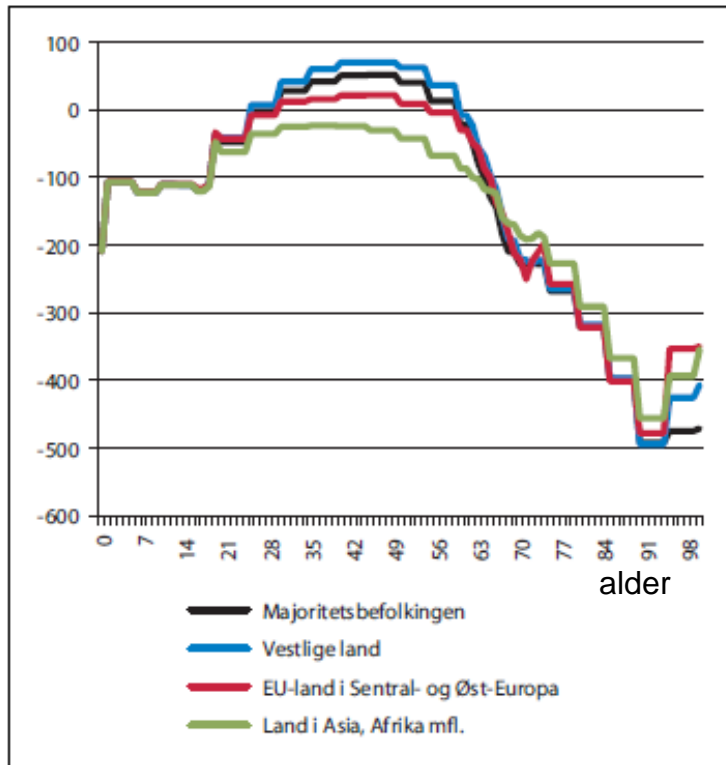
- alder og kjønn
- landbakgrunn (innvandrere gruppe 1, 2, 3, ingen)
- botid

Yrkesinntekt, mottak av offentlige overføringer og bruk av skattefinansierte tjenester varierer både med alder og mellom forskjellige befolkningsgrupper.

Den demografiske utviklingen har konsekvenser for økonomien og statsfinansene særlig gjennom endringer i alderssammensetning og endringer i befolkningsandelene for forskjellige innvandrergrupper.

Figur fra “Velferd og migrasjon” (2011)

Aldersprofil for nettoskatter per innbygger

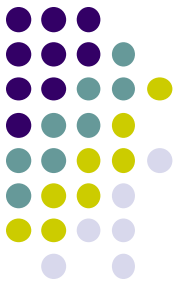
Figur 12.6 Personskatter fratrukket overføringer til husholdningene regnet i 2006-kroner. Kr 1 000 per innbygger

Velferdsstaten → betydelig omfordeling over livsløpet.

Barn, ungdom og eldre → netto mottakere av offentlig finansierte tjenester og overføringer.

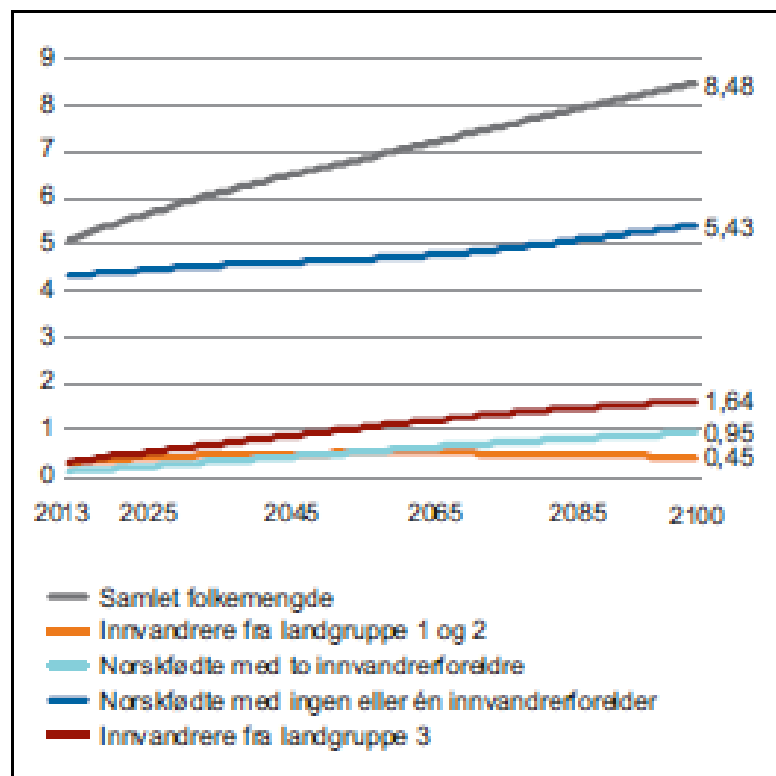
Bef. i yrkesaktiv alder → netto skatteyttere

Kombiner profilen med antall personer i hver gruppe for hvert år fram til 2100 (fra SSBs befolknings-framskriving) og med en makroøkonomisk modell for yrkesdeltakelse, lønnsinntekt, skatt, bruk av offentlige stønadsordninger, og BNP

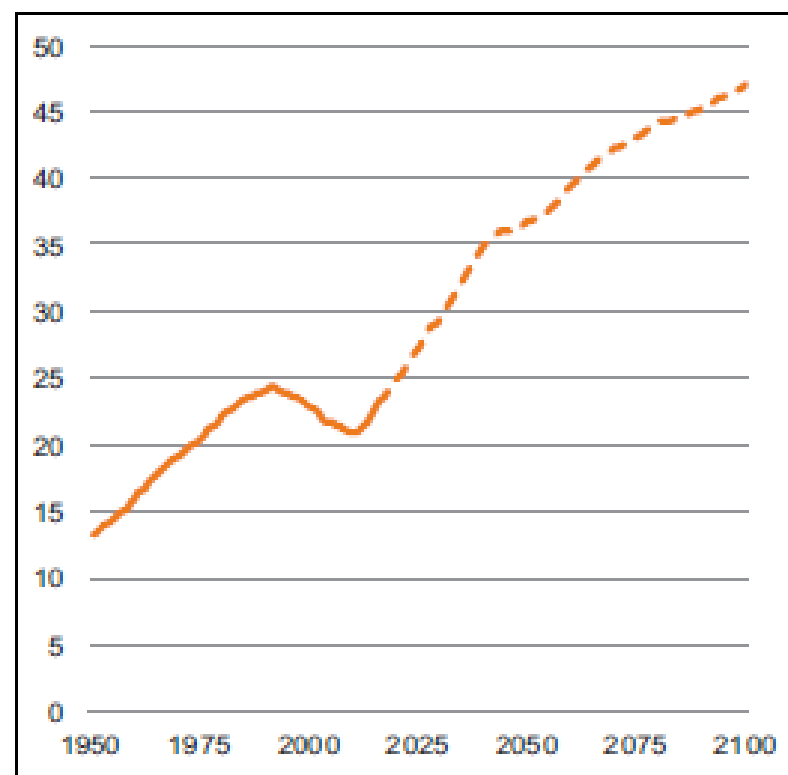

Oppsummering forventet befolkningsutvikling

Figur 8.3 Norges befolkning i hovedalternativet 2016–2100 etter landbakgrunn. Millioner personer. Antall i 2100 er angitt

Figur 8.4 Forholdet mellom antall personer som er 67 år og eldre, og antall mellom 20 og 66 år. Framskrivinger basert på SSBs hovedalternativ. Prosent

Innvandrerens botid

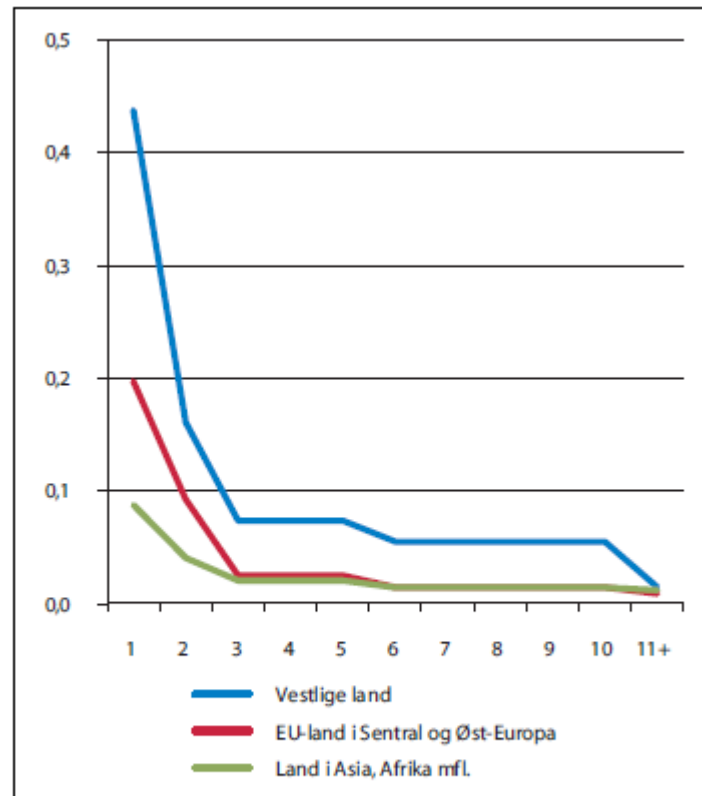
Tre landgrupper, jfr. SSBs befolkningsframskriving

Vestlige land & EU land: Hyppig utvandring (tilbakeflytting eller videreflytting) etter noen få år;

Asia, Afrika m.fl. liten effekt av botid for utvandring

Botid har stor betydning for innvandreres tilpasning på arbeidsmarkedet og for deres rettigheter til og bruk av velferdsordninger

Mye av botidseffekten forklares av innvandringsgrunn

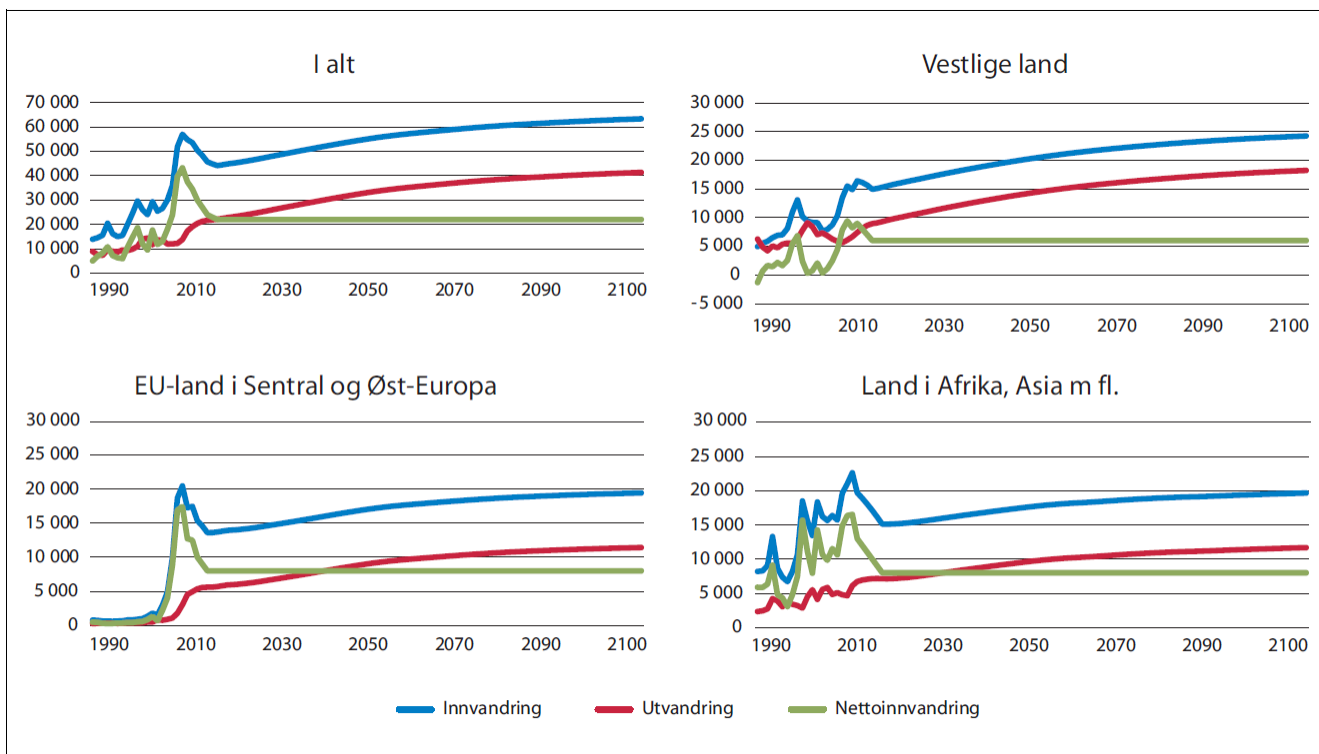

Figur 12.2 Sannsynlighet for utvandring etter botid

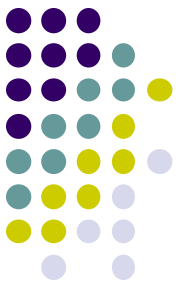
Framtidig inn- og utvandring (fra SSBs befolkningsframskriving)

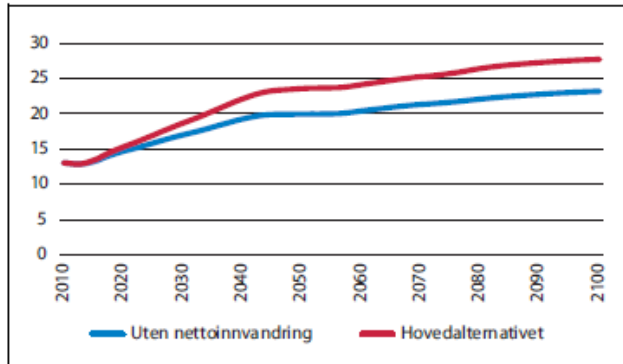
Sterkt fall i nettoinnvandring de førstkomende år, jfr forelesning om SSBs befolkningsframskriving

Figur 12.3 Inn- og utvandring etter landgrupper. Personer

Demografisk effekt av innvandring

Figur 12.4 Andel av befolkningen 67 år og over.
2007–2100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

- Viktigste grunn til befolkningsvekst
- Beskjeden effekt på andel eldre (jfr. Carling)

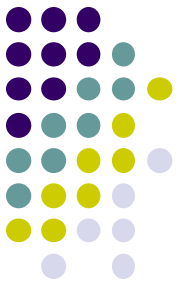
Formålet er å beregne nettoutgifter staten har.

Utgiftene genereres av en **gruppe som innvandrer i ett gitt år.**

Metoden kan ta høyde for (gjen-)utvandring, dødelighet, etterkommere osv.

Et eksempel på den dynamiske metoden (OECD) / nåverdiberegning

Metoden beregner IKKE nettoutgiften knyttet til livsløpet for en enkel innvandrer alene.

Offentlige utgifter kommer til å øke fortere enn offentlige inntekter

- aldring
- fallende oljeinntekter

Hovedresultater

Finansieringsbehov blir 4% av Fastlands BNP i 2060

NB: PM2017 nevner 5,3 %

Lukkede grenser: fin beh 1,6% av F-BNP i 2060, ca. 2 mln lavere folketall

Avkastning av oljeformuen deles på færre

Høy innvandring: fin beh 5,1% av F-BNP i 2060; ca 1 mln høyere folketall, særlig p.g.a. landgruppe 3. Oljeformuen må deles på flere

Livsløpsberegninger: 1 ekstra person i 2016 - nåverdier

Tabell 8.2 Bidrag til offentlige finanser over **kvinner** livsløp fra ankomst i 2016 som 25-åring (og fra fødsel for norskfødte). 1000 2013-kroner per kvinne per år.¹

	Norskfødte			Landgruppe 3		
	Inntekt	Utgift	Nettoutgift	Inntekt	Utgift	Nettoutgift
Per gjenstående leveår fra fødsel	113	249	136			
Per gjenstående leveår fra 25 år	165	264	99	80	256	170

$e_{25}=66$ år

¹ Beløpene i ulike år er neddiskontert til 2013-kroner med rente lik 3 prosentvekst. Summen av beløpene er dividert på gjenstående leveår.

Tabell 8.1 Bidrag til offentlige finanser over **menns** livsløp fra ankomst i 2016 som 25-åring (og fra fødsel for norskfødte). 1000 2013-kroner per mann per år.¹

	Norskfødte			Landgruppe 3		
	Inntekt	Utgift	Nettoutgift	Inntekt	Utgift	Nettoutgift
Per gjenstående leveår fra fødsel	208	231	23			
Per gjenstående leveår fra 25 år	298	244	-54	149	243	94

$e_{25}=64$ år

¹ Beløpene i ulike år er neddiskontert til 2013-kroner med rente lik 3 prosentvekst. Summen av beløpene er dividert på gjenstående leveår.

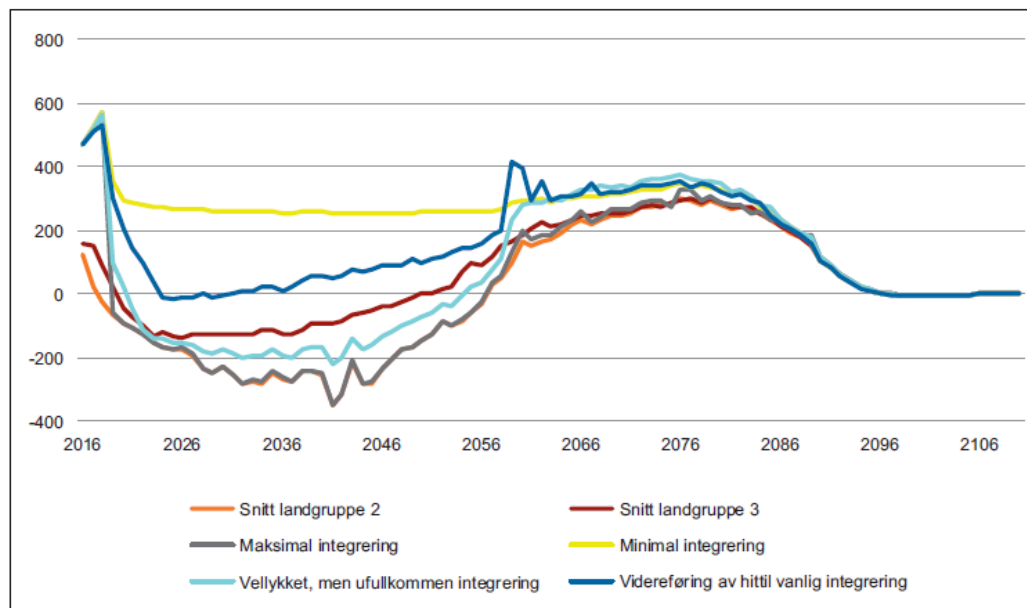
Grad av integrering i arbeidsmarkedet har stor betydning

Integrering:

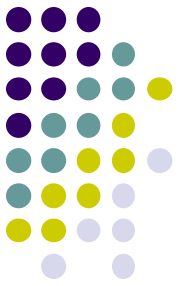
- Maks = som landgruppe 2
- Min = uføretrygd (2,48 G),
garantipensjon (ca 2G)

Nettoutgifter pr år (ikke nåverdi!) for en mannlig flyktning

Figur 8.5 Bidrag til offentlige netto utgifter per ny mannlig flyktning som ankommer som 25-åring i 2016. 1 000 2013-kroner.

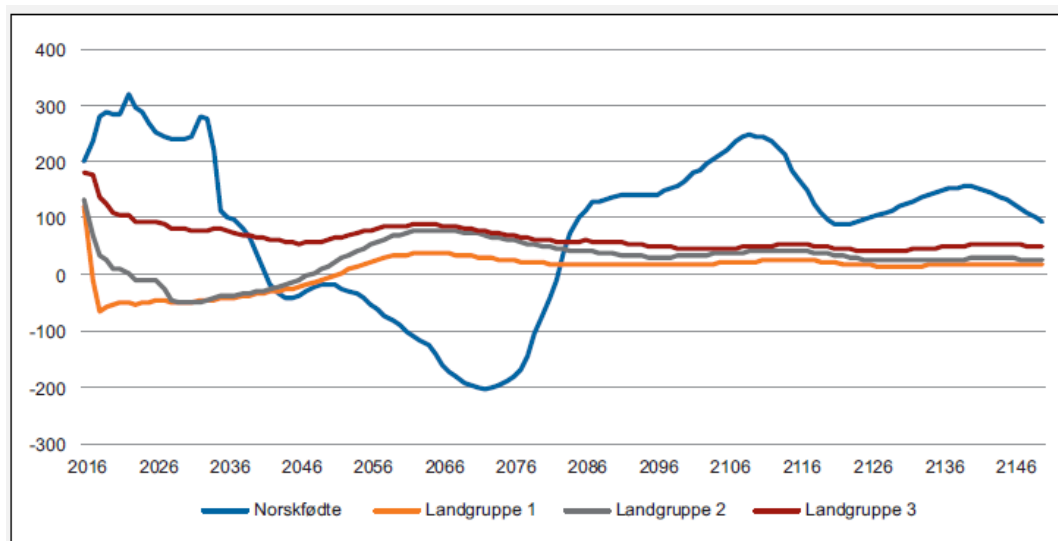
Beregninger inkl. etterkommere

- Etterkommerne samme økonomisk atferd som norskfødte
- Gjenutvandring inkludert
- Etterkommerne same atferd som norskfødte
- 10000 ekstra innvandrere i 2016, fordelt etter kjønn og alder
- 10000 ekstra norskfødte I 2016

Virksomheter pr. ny innbygger

Gjenutvandring viktig, fruktbarhetsnivå (gr 1,2,3) noe mindre

Figur 8.6 Virkninger på offentlige netto utgifter per ny innbygger i 2016. 1000 2013-kroner.

Lignende beregning i OECD tabell 3.4

Vedvarende effekt av 5000 ekstra barn (rad 2) og 5000 ekstra innvandrere fra gruppe 3 (rad 3) f.o.m. 2015 → ekstra utdanning for norskfødte koster

NB Effekt på BNP som sådan → minustall avspeiler lavere BNP

1. rad: effekt av integrering fra og med andre generasjon; jfr Figur 8.6 (alle generasjoner)

Table 3.4. Estimated effect of alternative population and integration scenarios on the primary government surplus in Norway, by year, in % of GDP

	2020	2030	2040	2050	2070	2100
Children of immigrants from lower-income countries adopt the economic behaviour of their parents (rather than that of natives)	-0.1	-0.3	-0.5	-0.8	-1.0	-0.9
Births by native-born increased by 5 000 every year 2015-2100	-0.3	-0.7	-0.8	-0.4	0.7	0.3
Immigration from lower-income countries increased by 5 000 in every year 2015-2100	-0.2	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.3

Note: High-income OECD countries refer to EU15, the United States, Canada, Australia and New Zealand.

Source: Data provided by Statistics Norway (see Holmøy and Strøm, 2012).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932823586>

Konklusjon

Innvandrerne sysselsetting har stor betydning for finansiering av den norske velferdsmodellen

- Kan nyankomne innvandrere integreres i arbeidsmarkedet?
- Forblir de yrkesaktive på linje med majoritetsbefolkningen?
- Har deres etterkommere samme arbeidsmarkedsatferd som majoritetsbefolkningen?

Innvandrere fra Asia, Afrika har betydelig lavere arbeidsmarkeds-tilknytning

Innvandrerne tilknytning til arbeidsmarkedet (og deres skattebidrag) betyr mer enn deres forbruk av velferdsordninger (OECD s. 125)

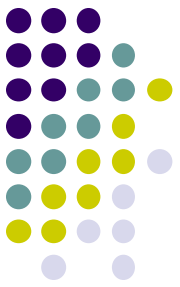

Diskusjon

1. Analyserte utfall for ulike grupper av innvandrere fordelt etter landbakgrunn. Noe om flyktninger.

Bedre å fordele systematisk etter innvandringsgrunn - OECD s. 133:
«category of entry»

F. eks. arbeidsinnvandring, familiegjenforening, flyktninger & asylsøkere, utdanning.

Diskusjon

2. Modellen har blitt kritisert

- Usikkerhet knyttet til befolkningsframskrivingene er ikke tatt nok hensyn til. Hvor mye kan vi stole på resultater fram til 2060, 2100?
- Andel sysselsatte holdes konstant (2013/2014 nivå) i de ulike aldersgruppene.
- Ingen atferdsrespons. For eksempel ingen endring i arbeidstilbud når lønnene endrer seg.
- Modellen er ikke blitt testet på historiske data.

Bortsett fra demografisk usikkerhet, vet vi ikke hvor alvorlig kritikken er.